

Ikt.sz.: 48608/2008.

Javaslat
a megyei jogú város gyermekvédelmi szakellátási feladatainak ellátásáról

A megyei jogú városok, mint települési önkormányzatok, a területükön ellátják mindazon személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti feladatokat, melyekre minden települési önkormányzat köteles a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló többször módosított 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) alapján. A megyei jogú város feladatkörébe tartozik a gyermekjóléti alapellátások köréből a gyermekek átmeneti otthona, a családok átmeneti otthona, a bölcsődei ellátás, és gyermekjóléti központ működtetése.

A Gyvt-t módosító 2002. évi IX. törvény 2009. január 1-jén hatályba lépő rendelkezései értelmében a megyei jogú városnak az iménti feladatokon túl biztosítani kell a gyermekvédelmi szakellátások köréből az *otthont nyújtó ellátást* és az *utógondozói ellátást* is. Ez utóbbi két feladat a Gyvt. 1997. november 1-jei hatályba lépését követően a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatással együtt - mint gyermekvédelmi szakellátások - a megyei önkormányzatok hatáskörébe tartozott. A törvénymódosítás nyomán az említett két ellátás a megyei jogú város ellátási területén a megyei jogú városi önkormányzat feladata lesz. (Eredetileg 2006. január 1-jétől biztosítanunk kellett volna már ezt az ellátást, ugyanakkor a 2006. évi költségvetésről szóló 2005. évi CLIII. törvény 101. § (2) bekezdése 2009. január 1-jére módosította a hatályba lépését a Gyvt. vonatkozó rendelkezésének.)

A megyei önkormányzatok ezen feladataik ellátásához a normatív állami hozzájárulás mellett a személyi jövedelemadó megosztása során részesülnek központi átengedett forrásokban. A megyei jogú városok finanszírozási rendjében viszont a korábbi évekhez viszonyítva, az új feladat kapcsán a 2009. évre vonatkozóan nem történik változás.

A feladat tartalma:

Az otthont nyújtó ellátás keretében biztosítani kell az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermekek számára a teljes körű ellátást. Az otthont nyújtó ellátás keretében különleges ellátást kell biztosítani a tartósan beteg, illetve fogyatékos, a koruk miatt sajátos szükségletekkel bíró 3 év alatti gyermekek számára, valamint speciális ellátást kell biztosítani a súlyos személyiségzavarokkal küzdő, a súlyos pszichés vagy disszociális tüneteket mutató, valamint az alkohol, drog és egyéb pszichoaktív szerekkel küzdő gyermekek számára.

Az utógondozói ellátás keretében lakhatást és szükség szerint további ellátást kell biztosítani azon átmeneti vagy tartós nevelésből kikerült fiatal felnőtteknek (legfeljebb a 25. életévük betöltéséig), akik létfenntartásukat önállóan biztosítani nem tudják (nappali tagozaton tanulmányokat folytatnak, illetve szociális bentlakásos intézménybe felvételüket várják).

Az otthont nyújtó ellátások formái: nevelőszülőnél történő elhelyezés, lakásotthonban történő elhelyezés, gyermekotthonban történő elhelyezés.

Az utógondozói ellátás biztosítása az alábbi formában történhet: nevelőszülőnél történő elhelyezés, utógondozói otthonban történő elhelyezés, külső férőhelyen (albérlet) történő elhelyezés.

Nevelőszülő az a személy, aki munkaviszony, vagy megbízási jogviszony keretében a saját háztartásában nevel ideiglenes hatállyal elhelyezett, átmeneti nevelt, tartós nevelt (a továbbiakban: „állami gondoskodásban” lévő) gyermeket, illetve utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttet, saját gyermekeit is beszámítva legfeljebb 5 gyermeket.

Lakásotthon az olyan gyermekotthon, amely legfeljebb 12 gyermek otthont nyújtó ellátását biztosítja önálló lakásban vagy családi házban családias körülmények között.

A *gyermekotthon* bentlakásos otthont nyújtó ellátást biztosít legalább 12, de legfeljebb 40 gyermek számára.

Utógondozói otthon a gyermekotthonhoz hasonlóan ellátást nyújt az érintett fiatal felnőttek számára.

A fentiekben felsorolt ellátási formák közül a fenntartó számára a legkisebb ráfordítást igénylő ellátás a nevelőszülőnél történő elhelyezés. (Azonban nem minden gyermeket lehet nevelőszülőnél elhelyezni a gyermek magatartási problémái, devianciája, egészségi állapota, speciális nevelési igénye, stb. miatt. A tapasztalatok szerint az állami gondoskodásban lévő gyermekek mintegy fele alkalmas arra, hogy nevelőszülőnél nevelkedjen.)

A Nógrád Megyei Önkormányzat 2008. november 27-én kelt levelében feltüntetett adatok alapján 55 fő salgótarjáni ellátott van a rendszerben (átmeneti nevelt, tartós nevelt gyermekek, illetve utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttek). Az említett gyermekek, illetve fiatal felnőttek jelenleg a Nógrád Megyei Önkormányzat által fenntartott gyermekintézményekben, illetve a nevelőszülői hálózatban nevelkednek.

A feladatellátás lehetséges módjai:

- 1.) Saját intézményhálózat létrehozása és működtetése.
- 2.) Továbbra is a Nógrád Megyei Önkormányzat látja el a feladatot a megyei jogú város kérésére.

1.) Saját intézményhálózaton keresztül történő feladatellátás:

Abból kiindulva, hogy az érintett gyermekek, illetve fiatal felnőttek több, mint egy harmada nevelőszülőnél és közel két harmada gyermekotthonban, illetve lakásotthonban nevelkedik, az 55 fő ellátásához legalább 1 gyermekotthont (maximum 40 fő/gyermekotthon), vagy 3 lakásotthont (maximum 12 fő/lakásotthon) kellene működtetnünk egy hozzávetőlegesen 5 fő nevelőszülő foglalkoztató nevelőszülői hálózattal kiegészítve. A vázolt intézményhálózat személyi és tárgyi feltételeit az *1. számú melléklet* tartalmazza.

2.) Továbbra is a Nógrád Megyei Önkormányzat látja el a feladatot a megyei jogú város kérésére:

A Gyvt-t módosító, már említett 2002. évi IX. törvény 106. § (4) bekezdése értelmében az intézményt fenntartó megyei önkormányzat az intézménnyel nem rendelkező megyei jogú város önkormányzatának kérésére az ellátást nem tagadhatja meg, ha e törvény hatálybalépésekor vagy külön megállapodás alapján az ellátást már biztosította.

A Nógrád Megyei Önkormányzat, mint a feladatot eddig is ellátó intézmények fenntartója nyitott az Önkormányzatunkkal történő együttműködésre, és önkormányzatunkhoz hasonlóan

abból az alapelvből indul ki, hogy ellátási szerződést úgy kötnek más partnerrel, ha a másik fél a megyei önkormányzat által nyújtott ellátás tényleges költségei és a központi normatíva különbségét vállalja.

Az önkormányzatunk részéről - a Nógrád Megyei Önkormányzat számításai szerint - a rendszerben lévő 55 fő salgótarjáni illetékességű ellátottra számítva ez 64.408 eFt összegű támogatást igényel. (Egy főre vetített átlag támogatás 1.171 eFt).

Az alternatívák gyermekvédelmi szakmai szempontú összevetése:

A jelenleg működő rendszerben a salgótarjáni gyermekek nemcsak Salgótarjában hanem más településeken, és ezzel egyidejűleg a nem salgótarjáni gyermekek pedig részben Salgótarjában nevelkednek. Az új rendszerre történő átállás kapcsán óhatatlanul felvetődik a fenntartók elkülönülése miatt a gyermekek salgótarjáni illetőség szerinti különválasztása. Miután a gyermekek többsége huzamosabb ideig nevelkedik gondozási helyén, - a nevelőszülőnél nevelkedő gyermekek esetében gyakori, hogy odakerülésüktől számítva folyamatosan, felnőtté válásukig - komoly problémát okozna a gyermekek életében a salgótarjáni illetőség alapján történő gondozási hely változása.

Az imént említett, az új rendszer beindításához kapcsolódó átállási gondokon túl a későbbi folyamatos működtetés is problémás lenne. Az eltérő igényű, speciális szükségletű gyermekek nagy száma miatt annál könnyebb a fenntartó számára a gyermekek érdekeit figyelembe vevő férőhellyel való gazdálkodás, minél nagyobb összes férőhely kapacitás mellett lehet dönteni a gyermekek elhelyezéséről.

A 2009. január 1-jétől életbe lépő változás, mely az otthont nyújtó gyermekvédelmi szakellátások tekintetében területi alapon megosztaná az ellátási kötelezettséget a megyei önkormányzat és a megyei jogú város között, kifejezetten megnehezíti e feladatok szakszerű ellátását, az erőforrások jelenlegi szintjén.

A szakmai érvek a jelenlegi keretek közötti működés mellett szólnak.

Pénzügyi szempontú összevetés:

A megyei jogú város által történő ellátás biztosítása esetén szükség volna 1 gyermekotthon, vagy 3 lakásotthon üzemeltetésére, valamint egy 5 fős nevelőszülői hálózat működtetésére.

Ez a gyermekotthon, vagy a lakásotthonok esetében és a nevelőszülőket segítő, felügyelő nevelőszülői hálózat esetében 18 fő közalkalmazotti státusz létrehozását, továbbá legalább 400 m² intézményi tér kialakítását igényelné.

Az önkormányzati rendszer megalakulásakor a megyei önkormányzatok a korábban is a jogelőd megyei tanácsok által ellátott feladattal megkapták azt az infrastruktúrát, amire a működtetés érdekében szükségük volt. A jogszabály nem rendelkezik a feladatátadás mellett vagyonátadásról, így a megyei jogú városoknak „nulláról indulva” kellene kialakítaniuk a szükséges infrastruktúrát. A szükséges beruházás, illetve az első beszerzés költségein túl a napi működtetés is problémás.

Mind a gyermekvédelmi szakmai, mind pedig a pénzügyi érvek a 2.) pontban említett feladat-ellátási szerződés mellett szólnának akkor, ha megfelelő forrás állna rendelkezésre a működtetéshez. Feltehetően ekkor is az ellátási szerződés megkötésére tennék javaslatot, hiszen így a gyermekek minden további nélkül maradhatnak gondozási helyükön, ez igényelné a kisebb önkormányzati ráfordítást, továbbá megfelelő jogszabály változás esetén így volna a legkönnyebb „helyreállítani az eredeti állapotot”.

A szükséges források hiányában önkormányzatunk nem tudja ellátni ezt a feladatot.

Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontja értelmében: *„Az önkormányzat törvényben meghatározott feladatainak ellátásához megfelelő saját bevételre jogosult, továbbá e feladatokkal arányban álló állami támogatásban részesül,„*

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 1. § (5) bekezdése szerint: *„Törvény a helyi önkormányzatnak kötelező feladat- és hatáskört is megállapíthat. A kötelezően ellátandó önkormányzati feladat- és hatáskörök meghatározásával egyidejűleg az Országgyűlés biztosítja az ellátásukhoz szükséges anyagi feltételeket, dönt a költségvetési hozzájárulás mértékéről és módjáról.„*

A törvény alapján nem is kötelezhető önkormányzatunk e feladat ellátására megfelelő forrás biztosításának hiányában.

A fentiek alapján kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy az alábbi határozati javaslatot fogadja el.

Salgótarján, 2008. december 5.

Székyné dr. Sztrémi Melinda
polgármester

Határozati javaslat

1. Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlése megtárgyalta a gyermekvédelmi szakellátási feladatainak ellátásáról szóló előterjesztést, és úgy határozott, hogy a feladatellátásra kész megállapodást kötni a Nógrád Megyei Önkormányzattal, vagy akár saját intézményhálózatot kialakítani és működtetni a szakellátás biztosítása érdekében, amennyiben ehhez az állam a megfelelő forrást biztosítja.

Felelős: Székyné dr. Sztrémi Melinda polgármester

Határidő: a feladatellátáshoz szükséges állami támogatás biztosítását követően

2. Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlése felterjesztési jogával élve az Országgyűléshez fordul és kéri, hogy a gyermekvédelmi szakellátási feladatot törölje a megyei jogú városok kötelező feladatai sorából, vagy biztosítsa a feladatellátáshoz szükséges forrásokat.

Felelős: Székyné dr. Sztrémi Melinda polgármester

Határidő: azonnal